Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind justificarea și comunicarea afirmațiilor explicite legate de mediu (Directiva privind afirmațiile legate de mediu)

[COM(2023) 166 final – 2023/0085 (COD)]

(2023/C 293/13)

Raportor: **Angelo PAGLIARA**

Sesizare	Parlamentul European, 1.6.2023
	Consiliul, 2.6.2023
Temei juridic	Articolul 114 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene
Secțiunea competentă	Secțiunea pentru piața unică, producție și consum
Data adoptării în secțiune	2.6.2023
Data adoptării în sesiunea plenară	14.6.2023
Sesiunea plenară nr.	579
Rezultatul votului (voturi pentru/ voturi împotrivă/abțineri)	205/2/3

1. **Concluzii și recomandări**

1.1. Comitetul Economic și Social European (CESE) este convins că sustenabilitatea este unul dintre pilonii dezvoltării viitoare a Uniunii Europene și că această nouă propunere oferă posibilitatea de a consolida rolul activ al autorităților publice și al societății în trecerea rapidă către o economie circulară ([1]) și dezvoltarea unei culturi circulare.

1.2. CESE încurajează Comisia să implice în mod sistematic în acest proces partenerii sociali și organizațiile societății civile, în special asociațiile de consumatori, pentru a proteja consumatorii și societățile comerciale împotriva dezinformării ecologice.

1.3. CESE îndeamnă Comisia să se asigure că cerințele prevăzute în Directiva privind afirmațiile legate de mediu devin un model pentru un nivel minim de protecție împotriva dezinformării ecologice, care să se reflecte în legislația sectorială exclusă din domeniul de aplicare al acestei directive, atunci când sunt vizate anumite afirmații voluntare și etichetarea. Introducerea legislației sectoriale nu ar trebui să devină o modalitate de a renunța la dispozițiile Directivei privind afirmațiile legate de mediu, de a crea lacune sau de a reduce protecția consumatorilor.

1.4. CESE evidențiază o îngrijorare tot mai accentuată cu privire la proliferarea afirmațiilor legate de mediu pe baza compensării, prin intermediul utilizării creditelor de compensare, și invită Comisia să introducă o interdicție clară privind afirmațiile bazate pe compensare.

1.5. CESE salută intenția anunțată, de a îmbunătăți securitatea juridică a afirmațiilor legate de mediu, și invită Comisia să se asigure că sunt instituite condițiile adecvate pentru consolidarea competitivității pieței unice, mai ales prin introducerea unor metodologii comune pentru justificarea diferitelor tipuri de afirmații.

1.6. CESE ia act de opțiunea de participare pentru microîntreprinderi și invită Comisia să instituie toate măsurile necesare pentru ca acestea să fie incluse în verificările efectuate de statele membre. În plus, CESE salută atenția acordată măsurilor de respectare a dispozițiilor privind piața și subliniază nevoia de a garanta că directiva este pusă pe deplin în aplicare.

1.7. CESE atrage atenția asupra conștientizării pe scară tot mai largă a problemelor de mediu și încurajează Comisia să dezvolte instrumente concrete pentru a-i sprijini pe operatorii economici care intenționează să-și îmbunătățească sustenabilitatea socială și de mediu a metodelor de producție și a produselor.

([1]) Avizul Comitetului Economic și Social European privind „Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – Un nou Plan de acțiune privind economia circulară pentru o Europă mai curată și mai competitivă” [COM(2020) 98 final] (JO C 364, 28.10.2020, p. 94), și Avizul Comitetului Economic și Social European privind „Consumatorii în economia circulară” (JO C 353, 18.10.2019, p. 11).

2. **Sinteza documentului Comisiei**

2.1. Această propunere de directivă vizează completarea cadrului de reglementare pentru sprijinirea consumului sustenabil prin abordarea unor aspecte și cerințe specifice pentru afirmațiile legate de mediu explicite în ceea ce privește justificarea, comunicarea și verificarea acestora.

2.2. Propunerea a fost una dintre inițiativele menționate de Comisie pentru punerea în aplicare a Pactului verde european, completând cadrul de reglementare pentru afirmațiile legate de mediu, garantând astfel că cumpărătorii au la dispoziție informații fiabile, comparabile și verificabile, astfel încât să poată lua decizii mai sustenabile ([2]). Nevoia de a aborda problema dezinformării ecologice se reflectă și în Noul Plan de acțiune privind economia circulară ([3]) și în Noua agendă privind consumatorii ([4]).

2.3. Propunerea completează propunerea de directivă privind consolidarea rolului consumatorilor în vederea tranziției verzi ([5]), de modificare a Directivei 2005/29/CE a Parlamentului European și a Consiliului ([6]). Împreună, acestea stabilesc un sistem clar pentru afirmațiile legate de mediu, inclusiv pentru etichetele ecologice.

2.4. Propunerea include seturi minime de criterii pentru justificarea și comunicarea afirmațiilor legate de mediu, noi dispoziții privind etichetele de mediu și sistemele de etichetare, introducerea verificării *ex ante* a afirmațiilor legate de mediu și a sistemelor de etichetare și măsuri de asigurare a respectării legii, precum verificări regulate și sancțiuni legate de conformitate.

2.5. Totuși, directiva nu include metodologii armonizate. Aceasta introduce posibilitatea de a adopta acte delegate sau amendamente, ulterior, pentru a furniza cerințe suplimentare referitoare la aspecte specifice, precum afirmațiile legate de climă, durabilitatea, potențialul de reutilizare, potențialul de reparare, posibilitatea de reciclare, conținutul reciclat, utilizarea de conținut natural, inclusiv fibre, performanțele de mediu și sustenabilitatea ecologică, elementele de origine biologică, biodegradabilitatea, biodiversitatea, prevenirea generării de deșeuri și reducerea deșeurilor.

3. **Observații generale**

3.1. CESE îndeamnă Comisia Europeană să dezvolte instrumente specifice pentru a promova o cultură a economiei circulare și în special să inițieze campanii de informare pentru a disemina o „cultură circulară”, mai ales în rândul generației tinere. De asemenea, CESE încurajează Comisia să colecteze bunele practici din acest domeniu pe care le-au dezvoltat statele membre în activitățile lor și să ia în considerare posibilitatea de a le disemina.

3.2. Publicul larg, mai ales generația mai tânără, este mai atent la problemele de mediu ([7]) ([8]) și, din acest motiv, comercializarea ecologică este utilizată tot mai des ca un avantaj competitiv.

3.3. Așteptările consumatorilor și ale părților interesate în ceea ce privește sustenabilitatea și protecția mediului cresc, dar încrederea în afirmațiile legate de mediu nu este foarte mare ([9]). Pe lângă problema încrederii, există neînțelegeri la nivel extins legate de ceea ce înseamnă aceste afirmații. Această constatare se reflectă în mai multe studii efectuate nu numai de

([2]) COM(2019) 640 final, 11 decembrie 2019.
([3]) COM(2020) 98 final, 11 martie 2020.
([4]) COM(2020) 696 final, 13 noiembrie 2020.
([5]) Propunere de directivă a Parlamentului European și a Consiliului de modificare a Directivelor 2005/29/CE și 2011/83/UE în ceea ce privește consolidarea rolului consumatorilor în vederea tranziției verzi printr-o mai bună protecție împotriva practicilor neloiale și o mai bună informare, COM(2022) 143 final.
([6]) Directiva 2005/29/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 11 mai 2005 privind practicile comerciale neloiale ale întreprinderilor de pe piața internă față de consumatori și de modificare a Directivei 84/450/CEE a Consiliului, a Directivelor 97/7/CE, 98/27/CE și 2002/65/CE ale Parlamentului European și ale Consiliului și a Regulamentului (CE) nr. 2006/2004 al Parlamentului European și al Consiliului („Directiva privind practicile comerciale neloiale”) (JO L 149, 11.6.2005, p. 22).
([7]) Comisia Europeană, Studiu comportamental privind implicarea consumatorilor în economia circulară, 2018, p. 10.
([8]) The Economist Intelligence Unit Limited, *An Eco-wakening: Measuring global awareness, engagement and action for nature* („O trezire ecologică: măsurarea gradului de conștientizare, a angajamentului și a acțiunii la nivel mondial pentru natură”), 2021 (WWF).
([9]) *Environmental claims for non-food products* („Afirmațiile legate de mediu pentru produsele nealimentare”), studiu contractat de DG JUST (2014) https://commission.europa.eu/publications/environmental-claims-non-food-products_en

Comisia Europeană, ci și de agențiile naționale, mai ales pe tema afirmațiilor legate de climă ([10]). Prin urmare, este extrem de important să li se permită consumatorilor să ia decizii de cumpărare în cunoștință de cauză, bazate pe informații fiabile.

3.4. Evaluarea impactului a identificat o serie de probleme care dau naștere unor preocupări tot mai accentuate în rândul consumatorilor, precum: practici comerciale înșelătoare legate de sustenabilitatea produselor, afirmații legate de mediu neclare sau slab justificate și etichete de sustenabilitate care nu sunt întotdeauna transparente sau credibile. Având în vedere rezultatele evaluării impactului, CESE sprijină inițiativa Comisiei și consideră că este nevoie de măsuri hotărâte în acest domeniu.

3.5. CESE este de părere că, dacă sunt mai bine informați, consumatorii pot juca un rol activ și crucial în tranziția ecologică, contribuind la atingerea obiectivelor Pactului verde. Este esențial să se asigure că sustenabilitatea joacă un rol mai important în procesele decizionale ale consumatorilor, astfel încât să aibă impact atât în momentul în care aceștia efectuează achiziția, cât și ulterior (dacă este nevoie, să opteze pentru o reparație, dacă este disponibilă, în locul unei noi achiziții, de exemplu). Aceasta va completa noile cerințe privind informațiile de mediu referitoare la produse, astfel cum rezultă din inițiative precum Regulamentul privind proiectarea ecologică pentru produse durabile. Directiva va asigura norme comune pentru etichete, dincolo de legislația existentă, precum Regulamentul UE privind etichetele ecologice, sistemul de management de mediu și audit (EMAS) și reglementările privind eticheta de agricultură ecologică, etichetarea energetică și marcajele CE.

3.6. Articolul 1 din propunere exclude numeroase acte legislative sectoriale din domeniul de aplicare al directivei, legislația respectivă conținând cerințe proprii privind afirmațiile și sistemele de etichetare. CESE sugerează că în legislația specifică sectorului ar trebui să se reflecte cel puțin același nivel de protecție împotriva dezinformării ecologice. Acesta ar trebui să includă cel puțin un nivel echivalent de justificare, comunicare (documente justificative) și verificare (la nivelul terților). În plus, este necesar să se clarifice că numai afirmațiile care fac obiectul acestor acte legislative sunt excluse, mai degrabă decât orice afirmație referitoare la produsele vizate de legislația sectorială. În cazul în care anumite afirmații nu implică cerințe specifice, acestea ar trebui să intre în domeniul de aplicare al Directivei privind afirmațiile legate de mediu. De exemplu, articolul 1 exclude legislația privind ambalajele și deșeurile de ambalaje, iar legislația respectivă acoperă numai afirmațiile privind posibilitatea de reciclare și conținutul reciclat. Aceasta ar trebui să însemne că alte afirmații (cum ar fi impactul asupra ciclului de viață al anumitor ambalaje) ar trebui să intre sub incidența Directivei privind afirmațiile legate de mediu.

3.7. CESE recunoaște că există îngrijorări tot mai mari în ceea ce privește proliferarea afirmațiilor legate de mediu bazate pe compensare prin utilizarea creditelor de compensare („neutralitate din punct de vedere climatic", „compensare pentru materialele plastice" etc.), care au fost recunoscute de mai multe autorități de protecție a consumatorilor – și în mai multe cauze judiciare – ca fiind incorecte din punct de vedere științific și întotdeauna înșelătoare pentru consumatori. Prin urmare, CESE îndeamnă Comisia să își însușească pe deplin aceste lecții și să introducă o interdicție clară asupra afirmațiilor bazate pe compensare, pe lângă cerințele legate de modul în care societățile își comunică contribuțiile la proiectele de sustenabilitate, în loc să solicite compensări. În special, Directiva privind afirmațiile legate de mediu trebuie aliniată complet la Directiva privind consolidarea rolului consumatorilor în vederea tranziției.

3.8. CESE ia act de decizia de a exclude microîntreprinderile de la unele dintre dispozițiile legislative, pe motiv că procedurile impun ca societățile care fac afirmațiile să investească timp și resurse pentru strângerea informațiilor necesare și pentru parcurgerea procesului de verificare. CESE ia act de opțiunea de participare pentru microîntreprinderi, care le permite să profite de beneficiile care decurg din certificatele de conformitate, în cazul în care decid să investească resurse în acestea, pe parcursul procedurii de verificare. De asemenea, CESE ia act de dispozițiile privind sprijinirea IMM-urilor în general atunci când se aplică cerințele care decurg din legislație. Cu toate acestea, CESE recunoaște că trebuie garantat faptul că nicio societate nu are impresia că i se permite să înșele consumatorii; Comitetul sprijină pe deplin faptul că elementul privind exprimarea opțiunii din Directiva privind afirmațiile legate de mediu nu echivalează cu exprimarea opțiunii pentru Directiva privind practicile comerciale neloiale. Comisia ar trebui să introducă cerințe specifice pentru a se asigura că microîntreprinderile sunt incluse în mod corespunzător în verificările efectuate de statele membre, acestea nefiind scutite în mod automat de la legislația mai amplă privind practicile comerciale neloiale.

([10]) Authority for Consumers & Markets (Autoritatea neerlandeză pentru consumatori și piețe): *ACM consumers find claims regarding carbon offset unclear* („Consumatorii consideră că sunt neclare afirmațiile privind compensarea emisiilor de carbon") (data accesării: ianuarie 2023) https://www.acm.nl/en/publications/acm-consumers-find-claims-regarding-carbon-offset-unclear
Verbraucherzentrale (Autoritatea germană pentru protecția consumatorilor), septembrie 2022 – *Klimaneutrale Produkte: 89 Prozent für klare Regeln und geprüftes Siegel* („Produsele neutre din punct de vedere climatic: 89 % în favoarea unor reguli clare și a unor etichete verificate") https://www.verbraucherzentrale.nrw/pressemeldungen/presse-nrw/klimaneutrale-produkte-89-prozent-fuer-klare-regeln-und-gepruefte-siegel-77472
ASA (octombrie 2022) – *New Research into understanding of environmental claims* („Noi cercetări privind înțelegerea afirmațiilor legate de mediu") https://www.asa.org.uk/news/new-research-into-understanding-of-environmental-claims.html
Kantar Public (2022) – *CO_2 Offset claims – Consumer survey* („Afirmațiile legate de compensarea CO_2 – Sondaj în rândul consumatorilor") https://www.acm.nl/system/files/documents/acm-publishes-behavioral-research-into-co2-compensation-when-purchasing-airline-tickets.pdf

3.9. CESE încurajează Comisia să înceapă să lucreze la adoptarea unor norme comune pentru justificarea afirmațiilor, astfel cum se propune la articolul 3, deschizând calea pentru dezvoltarea și adoptarea de către Comisie a unor metodologii comune pentru justificarea unor afirmații specifice, pe baza rezultatelor monitorizării regulate. CESE este de părere că Comisia ar trebui deja să elaboreze o listă prioritară a afirmațiilor pentru care este nevoie de norme comune, pe baza informațiilor disponibile în prezent, și să înceapă să dezvolte metodologii comune, pe lângă evaluarea ciclului de viață. Ele sunt necesare pentru a asigura o punere în aplicare armonizată la nivelul Europei, cu norme clare pentru verificatori privind evaluarea documentelor justificative oferite de întreprinderi. Astfel s-ar reduce riscul ca societățile să aleagă să le fie verificate afirmațiile în țări în care știu că au șanse mai mari să li se certifice afirmațiile. De asemenea, s-ar asigura claritatea juridică pentru întreprinderi și s-ar evita crearea unei asimetrii între, pe de o parte, întreprinderile care pot dezvolta metode interne sau pot accesa servicii externe pentru a-și adapta metodologiile la strategiile de marketing și, pe de altă parte, societățile care nu au resursele necesare pentru acest demers.

3.10. CESE ia act de decizia Comisiei de a nu introduce metodele referitoare la amprenta de mediu a produselor și a organizațiilor drept cerințe pentru justificarea afirmațiilor. Totuși, în cazurile în care este relevant, CESE încurajează utilizarea optimă a acestor metode la definirea unor metode de justificare comune. În ceea ce privește articolul 3 alineatul (1) litera (c), referitor la cerința de a demonstra că anumite elemente ale afirmațiilor sunt semnificative din perspectiva ciclului de viață, CESE îndeamnă Comisia să detalieze mai mult modul în care ar trebui evaluată această importanță.

3.11. CESE recomandă cu căldură Comisiei să detalieze mai mult cerințele privind afirmațiile referitoare la viitoarele performanțe de mediu ale unui produs sau ale unui comerciant, prevăzute la articolul 5 alineatul (4). În primul rând, cerințele ar trebui aliniate complet la dispozițiile directivei privind consolidarea rolului consumatorilor în vederea tranziției verzi. În al doilea rând, cerințele ar trebui să precizeze că aceste afirmații vor fi acceptate doar dacă nu sunt bazate exclusiv pe compensare și atunci când sunt sprijinite de informații suplimentare clare și inteligibile furnizate de comerciant, care stabilesc angajamente și ținte clare, obiective, bazate pe dovezi științifice și verificabile, dar și un plan de punere în aplicare la nivelul comerciantului, care să includă măsuri de punere în aplicare și ținte intermediare concrete și verificabile, care să nu se bazeze pe compensări și să fie conforme cu realizarea unui angajament pe termen lung. Planului de punere în aplicare ar trebui să i se aloce un buget adecvat și să se bazeze doar pe tehnologii existente, viabile din punct de vedere economic și tehnic. Planul de punere în aplicare, precum și progresele înregistrate ar trebui publicate și incluse în afirmație ca informații suplimentare și ar trebui transmise rapoarte periodice în această privință. Afirmațiile referitoare la viitoarele performanțe de mediu ar trebui, de asemenea, să facă obiectul unei monitorizări independente pentru a verifica afirmațiile și a monitoriza progresele comercianților în raport cu angajamentele și țintele lor, pe lângă procesul de certificate prevăzut la articolul 10. Afirmațiile referitoare la viitoarele performanțe de mediu ar trebui permise doar la nivel de comerciant, nu și la nivel de produs; în caz contrar, respectivele afirmații legate de mediu i-ar putea induce în eroare pe consumatori.

3.12. CESE salută interdicția introdusă la articolul 7 privind calificativele și scorurile bazate pe un indicator agregat al impactului asupra mediului, cu excepția cazului în care acestea sunt introduse în legislația UE. Deși comunicarea clară este atractivă pentru consumatori, lipsa clarității în ceea ce privește metodologiile aflate în spatele scorurilor și numărul tot mai mare al acestora generează confuzie și neînțelegeri. CESE ar încuraja Comisia să clarifice ce anume vizează această interdicție și mai ales ce se consideră „impact asupra mediului”. De exemplu, se înțelege că scorurile privind potențialul de reparare nu fac obiectul său. Acest aspect ar trebui mai bine clarificat, pentru a asigura securitatea juridică.

3.13. CESE salută măsurile propuse la articolul 8 pentru stoparea proliferării afirmațiilor și etichetelor introduse. Acestea vor oferi o claritate sporită pentru consumatori și vor garanta că sunt comunicate doar informații valoroase și fiabile.

3.14. CESE salută importanța acordată punerii în aplicare. Deși cerințele detaliate privind justificarea afirmațiilor reprezintă un pas clar înainte, una dintre principalele probleme persistente cu care se confruntă consumatorii este nepunerea în aplicare a reglementărilor pe care ar trebui să le poată lua ca atare. Sistemul de verificare ar putea reduce numărul afirmațiilor false de pe piață, dar acesta va avea succes doar dacă activitatea autorităților de monitorizare a pieței beneficiază de resurse suficiente. CESE îndeamnă Comisia să exploreze toate canalele posibile pentru sprijinirea autorităților naționale și să încurajeze statele membre să ofere resursele necesare pentru monitorizare. Obligația de a raporta cu privire la activitățile de asigurare a respectării dispozițiilor este salutată de CESE.

3.15. De asemenea, CESE salută dispozițiile de la articolul 16 privind accesul la justiție pentru consumatori și pentru organizațiile societății civile. Asigurarea faptului că asociațiile de consumatori pot intenta acțiuni în justiție împotriva afirmațiilor înșelătoare și nejustificate, pentru a proteja interesele colective ale consumatorilor, este o modalitate eficace de a sprijini asigurarea respectării legii.

3.16. CESE salută dispozițiile de la articolul 17 în care se precizează sancțiunile pe care ar trebui să le introducă statele membre. Comisia ar trebui să ia în considerare o serie de bune practici în acest domeniu.

3.17. CESE încurajează Comisia să adopte toate măsurile necesare – inclusiv implicarea în proces a partenerilor sociali – pentru a proteja consumatorii și întreprinderile împotriva dezinformării ecologice. În special, CESE sugerează să se prevadă efectuarea de verificări încrucișate regulate între autoritățile naționale, pe de o parte, și partenerii sociali și societatea civilă de la nivel național, pe de altă parte. În ceea ce privește măsurile adoptate la nivel european, CESE salută procedura comitetului prevăzută la articolul 19 și solicită să poată participa în cadrul comitetului, în calitate de reprezentant european al societății civile. Pe lângă această procedură a comitetului, părțile interesate trebuie să fie implicate în mod corespunzător, mai ales în discuțiile privind metodele comune de justificare. CESE sugerează implicarea forumurilor participative, precum Forumul consultativ pentru proiectarea ecologică și Comitetul UE pentru etichetarea ecologică, sau instituirea unei noi mese rotunde, special pentru scopurile acestei legislații.

Bruxelles, 14 iunie 2023.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Oliver RÖPKE